

ca în Ardeal și Banat și prin urmare nu se produce nici ecrescența numită *cursură*. Termenul francez cel mai apropiat ar fi *grigne* ¹⁾.

SESERMAN

G. Geib, în articolul intitulat *Germanische Sprachelemente im Rumänischen*, publicat în *Europäischer Wissenschafts-Dienst*, Nr. 12, Berlin 1941, p. 5, înșiră câteva nume de familie germane purtate de Români care trebuie considerați ca Germani româniizați. Printre altele dă și numele de familie *Seserman*. Terminațiunea *-man* ne face într'adevăr să ne gândim la mulțimea mare de nume de familie germane terminate în *-mann*. De fapt însă *Seserman* e numele românesc *Săsărman*, destul de obișnuit în Nordul Ardealului ²⁾, scris cu ortografie străină (cu *e* în loc de *ă*) și care nu e altceva decât adjectivul care arată originea: *săsărman*, adică originar din satul *Säsarm*, jud. Someș, plasa Beclean.

ZO TE CUSTE

În DR., I, p. 308 și u., N. Drăganu, întemeindu-se pe comunicarea făcută de Traian Gherman, directorul liceului defete din Blaj, zice despre expresia *zo te custe* (pe care o scrie *zo te cuște*, cu *ș*) că o întrebuițează Bihoreni din ținutul Beiușului fără „să-și dea seama de înțelesul ei“ și de aceea o rostesc într'un singur cuvânt: „*zotecuște*“. Deoarece dintr'un *constet* latinesc s'ar fi așteptat la o formă *custe* nu *cuște*, N. Drăganu trimite la forma *guște* din Rășinari (v. Păcală, *Monografia comunei Rășinari*, Sibiu 1915, p. 128).

Dar forma *guște* din Rășinari nu poate fi separată de celelalte forme cu *șt* (datorite palatalizării lui *s* urmat de *te*, *ti*), în loc de *st*, din Sudul Transilvaniei: *ștea*, *ștele*, *iește*, *pește casă* „peste casă“, *să ștea*, „să stea“, *mănăștire*, etc. Fenomenul acesta nu se găsește în Bihor.

De fapt forma bihoreană corectă e *custe*, cu *s* (nu cu *ș*).

¹⁾ După Littré se zice „pain à grigne“ pâinii care are crăpătură. Coaja dela „grigne“, formată mai târziu, e mult mai gustoasă decât coaja obișnuită (comunicat de d-l Yves Auger).

²⁾ Numele acesta de familie se întâlnește și în Bucovina (comunicat de Al. Procopovici).

N. Drăganu a fost rău informat de Traian Gherman care, trăind ani îndelungați la Blaj, i-a dat formei *custe* un aspect blăjean: *cuște*¹⁾. Și *Dicționarul Academiei* (s. v. *custa*) dă forma greșită *cuște* (cu ș) comunicată de A. P. Bănuțiu, fost elev al liceului din Blaj.

În cei patru ani școlari petrecuți la Orade, ca elev de liceu, și în anchetele făcute pentru ALR am auzit de nenumărate ori acest salut bihorean, dar totdeauna sub forma *custe* (cu s).

Nu este apoi adevărat că localnicii nu-și dau seama de înțelesul expresiei. În comuna Roșia de lângă Beiuș, cu ocazia anchetei făcute pentru ALR, subiectul m'a întrebat dacă am copii. I-am spus că am o fetiță. „Și o *custi Dumhizó pă fătúță*“, mi-a urât omul drept răspuns²⁾. Și salutul *zo te custe* îl înțeleg Bihoreni; îl înțeleg și-l analizează tot așa de bine ca pe celălalt salut al lor, tot așa de des întrebuițat și tot așa de deformat prin scurtare: *Dě-Zo biñe* „deie Dumnezeu bine“. În acest din urmă salut, din cuvântul *Dumhizó*, cum îl pronunță obișnuit Bihoreni, a rămas numai silaba *zo* și restul de nazalizare asupra vocalei *e* a conjunctivului *deie*, prescurtat *de*. În salutul *Zo te custe*, nefiind nicio vocală înainte de *z*, nu s'a putut menține nici restul de nazalitate, ci numai silaba *zo*. Scurtarea aceasta a salutului se face întotdeauna când ritmul vorbirii e *allegro* sau mai de grabă *presto*. Când însă ritmul vorbirii e lent, salutul are aspectul următor: *Dumhizó t'i custi!*³⁾ Cu cât ritmul vorbirii e mai repede, cu atât se deformează mai mult cuvântul *dumhizó* > (*d*)*mñizó* > *mzo* > *zo*. În felul acesta se ajunge la *zo t'i custi*, cum am auzit de obicei salutul prin Bihor. Prin urmare *zo* nu e lat. *Deus*, cum credea N. Drăganu, ci e *Dumhizó*, scurtat în urma pronunțării repede a salutului.

1) Cei din jurul Teiușului își bat joc de Blăjeni repetându-le cuvintele: *Șapte ștele pește ștreșina mănăștirii*. (Comunicat de Ion Breazu).

2) În părțile de Nord-Vest ale teritoriului dacoromân, conjuncția conjunctivului e *și*, nu *să*: *și fac* „să fac“ (v. *Transilvania*, anul 72, Nr. 8, p. 554).

3) În graiul din jurul Beiușului, *e* neaccentuat se închide de obicei până la *i*.